

FÄRJAN 4

En 100-åring ångar på

FÄRJAN 4 – 100 år och åter under ånga

FÄRJAN 4 på Göta älv utanför Fiskhamnen med Sjöfartsmuseet Akvariet i bakgrunden. Foto Gunnar Söderberg

FÄRJAN 4

är den sista ångfärjan i Göteborgs hamn. Efter 50 års tjänst togs färjan ur trafik 1970 och överlämnades då till Göteborgs Sjöfartsmuseum. Därefter övertogs drift och underhåll av färjan av Sällskapet Ångbåten för att bevara den i trafikdugligt skick.

Sällskapet Ångbåten är en ideell förening som bildades 1965 för att bevara ångaren BOHUSLÄN, västkustens sista kustångare. Sällskapet Ångbåten är med sina två ångare medlem i NAV.

FÄRJAN 4 byggdes 1920 vid Motala Verkstad för Göteborgs Hamnstyrelse som 1915 övertog ansvaret för lokaltrafiken i Göteborgs hamn.

På sex linjer transporterades folk men även fordon över Göta älv till varven och hamnarna på Hisingen. Färjan trafikerade linjen mellan Residensbron och Götaverken (T-kanalen) fyra gånger i timmen mellan kl. 06 och 24.

*Maskinisten Bert Johansson skyfflar in kol i ångpannan
Foto: Gunnar Söderberg*

FÄRJAN 4 är 20,5 meter lång och kunde föra 198 passagerare med tre mans besättning, skeppare, maskinist och däcksmän.

Färjan har en ångpanna och en tvåcylindrig ångmaskin på 70 hästkrafter. Den har en genomgående propelleraxel, propellrar och roder verkar alla samtidigt. FÄRJAN 4 är fortfarande koleldad.

FÄRJAN 4 är så gott som oförändrad genom åren och k-märkt 2003 av Statens maritima museer.

Sitt utseende till trots har färjan både för och akter. Hamnens alla färjor gick alltid med fören mot Hisingen.

Foto Ingvar Kronhamn

FÄRJAN 4 i Residensbrons färjeläge 1968.

Foto Gunnar Söderberg

Systerfärjan FÄRJAN 3 i is vid Sannegårdshamnen vintern 1964. Foto Ingvar Kronhamn

Förutom perioder när färjan renoverats har den sysselsatts på historiska hamnturer och i beställningstrafik i Göteborgs hamn. Färjan får föra 100 passagerare.

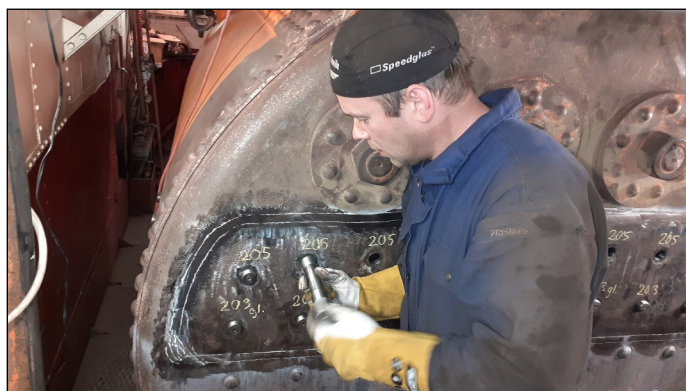
Hösten 2016 inträffade ett pannhaveri med läckage i flamugnen, den "låda" där rökgaserna samlas innan de leds in i tuberna och vidare upp i skorstenen. Det visade sig vara svårt att reparera och alternativet förefölls vara en ny tillverkad ångpanna.

Efter flera år visade det sig dock att en reparation trots allt var möjlig tack vare bidrag från Riksantikvarieämbetet, Statens maritima och transporthistoriska museer, Gustav VI Adolfs fond för svensk kultur samt enskilda vänner till FÄRJAN 4.

VEÅ AB i Sävsjö genomförde reparationen under våren 2020.

Efter kompletterande återställningsarbeten i egen regi kunde pannan och färjan certifieras för trafik lagom till 100-årsjubileet 10 oktober 2020.

INGVAR KRONHAMN

Jonas Forsén från VEÅ AB monterar nya gängade stagbultar i ångpannans bakgavel 21 april 2020. Foto Åke Karlsson